

Verksamhetsberättelse för år 2021

Inledning

Styrelsen för Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk (FSF) vill avge följande verksamhetsberättelse för det turbulenta året 2021. Det har hänt och händer mycket i fäbodrörelsen i Sverige. Corona epidemin har en förlamande inverkan. Men ingenting som inte har något gott med sig, - vi har i förbundet utvecklat kunskapen kring att använda digitala plattformar som kommer att både spara pengar och långa resor för att träffas fysiskt även i framtiden när vi förhoppningsvis kan leva mera normalt med ett mera ofarligt Corona virus. Vårt engagemang på sociala medier ger oss också fler sympatiserande medlemmar utanför de sk. fäbodlänen.

Många av våra fäbodlar som är öppna för besök vittnar om flera besökare. Styrelsens arbete fick sig också ett rejält bakslag i samband med att vår ordförande Kenneth Johanssons bortgång. Under våren drev framförallt Kenneth frågan kring varumärket "Fäbod" som konkursboet för Melkers chark sålde vidare till Leksandsbröd. Förbundet fick ett starkt stöd av LRF både juridiskt och de var också med i budgivningen på varumärket, men valde att hoppa av då priset blev alldeles för högt. Vi står där vi står i frågan och det som möjligen kan ändra en framtida utgång är att Leksands bröd självmant släpper monopolet utifrån ett marknadsperspektiv. Där kan en levande lokal press utgöra ett redskap. Gabriel Ehrling-Perers ledartext i Falukuriren den 17 oktober fick många läsare att höra av sig till tidningen med sina sympatier.

Under året har också sammanslutningen med våra regionala föreningar fullbordats och faller ut helt under kommande verksamhetsår. Att vi har en bra medlemstidning som vi sprider även bland myndigheter mfl och att vi nu är ett förbund med en gemensam röst utgör grunden i att vi växer som fäbodrörelsen i Sverige med fler och fler medlemmar som väljer att ansluta sig till oss. Vårt ökade engagemang på sociala medier ger oss också fler sympatiserande medlemmar utanför de sk. fäbodlänen.

Organisation

Förbundet svensk Fäbodkultur och utmarksbruk har aldrig haft så många medlemmar som vid årsskiftet 21/22. Det har sina orsaker i dels att vi blir flera på grund av den satsning som förbundet gör på att hålla en hög kvalitet på vår medlemstidning. Men det beror naturligtvis också på att sammanslagningen med de regionala föreningarna nu verkligen börjar ge utslag. Vid årsskiftet (dec) hade förbundet 348 medlemmar vilket kan jämföras med 172 i december. Medlemsantalet i respektive regionförening var vid årsskiftet Värmlands Säterbrukarförening VSBF 9, Föreningen Värmlands Säterkultur 82,

Dalarnas Fäbodbrukarförening 59, Gävleborgs Fäbodförening GFF 56 och vår nyaste och mest snabbväxande Jämtland Härjedalens fäbodförening 70. Övriga har varit direktanslutna till FSF.

Under året tog Förbundet även fram en ny grafik profil men bland annat en omarbetad logotype.

Styrelse

Vid förbundets årsstämma, som hölls via Zoom med ett starkt stöd av Studieförbundet Vuxenskolan som höll i tekniken. Mötet genomfördes den 24 april 2021 till styrelse valdes följande personer till ledamöter: Kenneth Johansson, Falun Carin Gisslén-Schönning, John Arne Thyselius, Olle Berglund, Dennis Olsson, Svante Johansson, Ingela Kåreskog och Jennie Tiderman-Österberg,

Till ordförande för ett år valdes Kenneth Johansson, som vid sitt frånfalle ersattes av Olle Berglund, Edsbyn som tillförordnad ordförande fram till ordinarie årsmöte. Vid konstituerande sammanträde med styrelsen utsågs Carin Gisslén-Schönning, Holmsveden till sekreterare och Lena Åkerlind, Trönö adjungerades till styrelsen för hantering av ekonomin. Styrelsen har haft en beredningsgrupp som inledningsvis bestod av Kenneth Johansson, Carin Gisslén Schönning och Olle Berglund. Under hösten gjorde styrelsen ett tilläggsval med Ingela Kåreskog, Stället som ersättare för Kenneths plats i beredningsgruppen.

Revisorer

Årsmötet valde Inge Wikström, Malung och Lotta Wiringe Väse till föreningens revisorer med Sven-Erik Johansson, Sälen som revisorsersättare.

Valberedning

Årsmötet valde Karl-Olov Sundeberg, JHFF, Hede, sammankallande, Inga-Lisa Bromée, JHFF, Klövsjö, Kristian Olofsson, JHFF, Sälen, Karl-Erik Envall, GFF, Bommars Ljusdal, Nils-Gustav Bergkvist, JHFF, Fåker Jämtland till valberedning, med Mats Kåreskog, FVS, Stället som ersättare.

Av styrelsen utsedda arbetsgrupper och ansvar

Styrelsen har gjort en arbetsfördelning inom sig och fördelat bevakningsansvar för olika områden. En **beredningsgrupp** som förbereder frågor och tar fram frågor som ska behandlas av styrelsen har utsetts.

Förbundet har en **redaktionskommitté** för medlemstidningen och den har bestått av Olle Berglund, Victoria Törnqvist, Stefan Olander, Tiderman-Österberg och till gruppen ha vi engagerat Hällepeters Maria Bergström som redaktör.

Näringslivsgruppen har under året bestått av Dennis Olsson, Svante Johansson och Carin Gisslén-Schönning. En arbetsgrupp kring **immateriellt kulturarv**, eller "Fäbodens värden ett kulturarv för världen" som namnet för projektet är har arbetat mycket framgångsrikt och har bestått av Ingela Kåreskog, Olle Berglund, Jennie Tiderman-Österberg, Dalarnas museum, Håkan Tunon SLU/CBM, Gunilla Stenberg, Hälsinglands museum, Jessica

Persson egenföretagare, medlem och numera hemvändare från Tyskland, Sofia Portström, som skrivit uppsats om fäbodrörelsen, Maria Björkroth, Setesdalsmuseet i Norge. Gruppen har träffats regelbundet med mer än 15-20 möten inräknat de möten som delats med Norsk Seterkultur.

Styrelsen har även haft en **arbetsgrupp tillsatt för arbetet med mulbetesrätten**.

Gruppens arbete har under året slutförts och förbundet har nu en framtagna broschyr som enkelt och utifrån fäbodbrukets perspektiv beskriver mul- och klövbetesrätten. Från styrelsen har Svante Johansson, John-Arne Thyselius och med Carin Gisslén-Schönning som sammankallande deltagit. Utöver dessa har Helena Tusås, Kristian Olofsson och Ole Nordin deltagit som sakkunniga i gruppens arbete. Broschyren har distribuerats till samtliga medlemmar via inlägg i medlemstidningen nummer 3.

Ansvarig för rovdjursfrågor har efter Kenneth Johanssons frånfälle varit Svante Johansson.

Nationella rovdjursrådet har haft sammanträden där Svante Johansson varit förbundets representant.

Ansvarig för **hemsidan** har Victoria Törnqvist varit ansvarig för men även Kristian Olofsson och Inga Wall har medverkat.

Ansvarig för **internationella frågor** har Pauline Palmcrantz och Dennis Olsson varit.

Kontaktperson för **European Forum on Nature Conservation and Pastoralism (EFNCP)** har varit Pauline Palmcrantz.

Styrelsen har ett bra samarbete med nätverket Svenska kulturlandskap genom bla Hjalmar Croneborg. Styrelsen har erbjudit medlemmarna i **Svenska brukarnätverket för traditionell ekologisk kunskap** (Swedtek) samverka bland annat genom utbyte av våra tidningar. FSF:s representant i Sweteks nätverk har Dennis Olsson varit.

Styrelsen hade 7 protokollförda möten under 2021. På grund av Corona har de flesta varit digitala. En teknik som vi blir mer och mer van vid och som även i framtiden kommer att vara grunden i styrelsens mötesverksamhet. Styrelsen har haft ett möte fysiskt i Långhed, Alfta. Styrelsens arbete har bla inneburit att i motionsbehandlingen hitta förslag och samordna svar och ofta utveckla verksamheten utifrån motionärernas förslag. Beredningsgruppen har haft telefonmöten inför styrelsesammanträden och därutöver också vid behov.

Förbundet genomförde den 13 augusti ett möte för riksdagsledamöter och beslutsfattare i Värmland vid Kårebolssättern. Det var Ingela Kåreskog som tillsammans med styrelsens beredningsgrupp gjort upp program och punkter att ta upp och samtala kring. Celina Barhammar, fäbodjägare sen flera år stod för fäbodfika med lokala produkter. Vid lunchen fick våra riksdagsledamöter och lokala beslutsfattare steka sitt fläsk till Värmlands nationalrätt "Motti" Ett 15-tal deltagare gavs möjlighet till information och få svar på frågor kring fäbodbrukandets utmaningar och möjligheter.

Fäbodriksdagen egenomfördes den 25-26 september vid Edebäcks bygdegård i den fantastiskt höstfärgfagra Klarälvsdalen. Det var vår regionala förening Värmlands Säterkultur (FVS) som med Ingela vid rodret gjort ett väldigt fint program Ett flertal mötte upp redan under fredagen där Hans Johnsson inbjöd till besök på gården "Där Nol i Fastnäs". Ett trevligt samkväm med lokala ostar och bröd. Flera ur styrelsen spelade och alla hjälptes åt att sjunga ur Ingelas sånghäfte.

Under lördagen som invigdes av landshövding Georg Andrén och härlig vallmusik genomfördes en dag med flera intressanta föredrag och framåtsyftande arbete under temat Säter/fäbod kulturen på väg mot framtiden. Middagen bjöd Hagfors kommun på. Under söndagen genomfördes en **extra årsstämma** för att behandla frågor som bordlagts av årsmötet och en motionsbehandling som släpat efter sen den extra stämman som genomfördes i Klövsjö 2020. Många av frågorna följde styrelsens förslag till beslut och behandling. De därpå kommande **fäbodriksdagsförhandlingarna** behandlade bl a vart nästa fäbodriksdag ska äga rum. Förslaget att förlägga den till Älvdalen som styrelsen föreslagit fastställdes efter att frågan faktiskt gått till omröstning. Förhandlingarna avslutades av ordförande vid årsstämman och fäbodriksdagsförhandlingarna Lars Mejern Larsson som lett mötena på ett förtjänstfullt sätt. Lars bjöd in FSF till riksdagen kommande vår vilket förbundet tacksamt tog emot. Stämman antog också ett uttalande efter de justeringar som uppkom under mötet. Ett uttalande om exploateringsturism som också väl följde årets Fäbodriksdags tema.

Tidningen Svensk fäbodkultur och utmarksbruk har getts ut med fyra nummer under 2021. Tidningen har fått ett bra mottagande och styrelsen tackar redaktionen för ett bra arbete. Tack också till våra bidragsgivare som gör det möjligt att ge ut tidningen. Styrelsen har beslutat att det, under vissa förutsättningar, går att prenumerera på tidningen. Tidningen har av haft ett omfattande fokus på att jobba framåt med att få fäbodbruket utsett till ett av FN organet Unescos lista över immateriella kulturarv. Utöver tidningen har FSF kommunicerat medlemmarna med 4 digitala medlemsbrev.

Hemsidan, www.fabod.nu, har uppdaterats kontinuerligt under året och förhoppningen är att många tar del av den för aktuell information. Styrelsen har påbörjat ett arbete med översyn av sidans funktion och modernisering. Under året har förbundet startat sidor på sociala medier FB och Instagram.

Deltagande i möten och konferenser

Förbundet deltar i ett flertal möten och konferenser under året. De flesta har av naturliga själ varit digitala under året som gått. Carin Gisslén-Schönning har deltagit i konferensen kring det nationella skogsprogrammet. Ingela Kåreskog och Carin Gisslén-Schönning har deltagit vid Landsbygdsnätverkets årliga medlemsträff.

Svarade remisser

Förbundet försöker svara på de flesta remisser som framförallt våra svenska myndigheter och regeringens departement m.fl. ställer till vårt förbund. Två stora remissvar har getts i skogsutredningen och i nya nationella rovdjursstrategin De svar vi ger publicerar vi på vår hemsida. www.fabod.nu

”När förr blir nu”

Projektet ”När förr bli nu” som startade 2020 i Hälsingland med kunskapsförmedling och kompetensutveckling inom fäbodbruk och utmarksbete med lantrasdjur, och med fokus på mjölkproduktion och mjölkförädling slutfördes under året. Under sommaren var kurserna förlagda på fäbodarna, i Jämtland på Svedjebuan, i Värmland på Kårebolssättern och i Dalarna på Karl-Tövåsen, och under hösten i Malung på Gärdås-Jägra bystuga och på Eldrimner i Jämtland. Kursledning har Eldrimners mejerispecialister Birgitta Sundin, Kristina Åkermo och Tin Gumuns varit. Representanter för de olika lantraserna som Getavelsföreningen, Rödkulle- och Fjällkoföreningen har medverkat och delgivit sina erfarenheter. Intresset för att delta har varit stort och kursdeltagarna har genomgående varit kunskapsstörstiga.

”Fäbodens värden ett kulturarv för världen”

Ett flertal ansökningar och ett mycket omfattande arbete kring att nominera fäbodkulturen till Unescos lista över immateriella kulturarv har lämnats in. Vi har idag kulturdepartementets uppdrag via ISOF att tillsammans med Norsk Seterkultur utarbeta en ansökan som den svenska och norska regeringen kan godta och skicka in som ansökan till Unesco. Projektet är mycket omfattande och tar naturligtvis plats i FSF verksamhet under kommande år. Vi har under 2021 blivit beviljade en del medel bl a i samarbetet med Norge sk Erasmus medel. Under året var det meningen att vi också skulle ha ”stor kulturdag” vid Nysjöns fäbod, Dalarna. Nu kom Corona ikapp och vi ställde in. Men då det var så pass annonserat så var vi på plats några stycken och det blev ändå ett 30 tal personer totalt som kom till FSF första arrangemang för allmänhet i egen regi.

Vi gick in i året med en av stämman godkänd budget med ett underskott på 40 000 kr Resultatet med ett underskott .24 254,62 kr, visar att trots att vi växer så klarar vi av att hålla hårt i våra pengar. Vi fick inte de medel vi sökte om för året 2021. En del aktiviteter har, på grund av pandemin, fått skjutas fram i tiden samt att vi har genomfört verksamheter digitalt, vilket begränsat våra resekostnader etc. Styrelsen har beslutat att ekonomiska hanteringen fortsättningsvis också görs genom att vi köper tjänst av Lena Åkerlind. Månatliga ekonomiska rapporter lämnas till styrelsen. Från och med årets bokslut så bokförs medlemsavgifterna mot balansräkningen. Det för att över tid bygga ett bättre eget kapital och en bättre likviditet. Förbundet behöver det när vi förmodas driva mera verksamhet i projektform med externa finansierare. Av Länsstyrelsen i Dalarna har FSF fått 50 000 kr i stöd för att FSF bidrar till ett bra miljömålsarbete.

Styrelsen har utifrån de förutsättningar som finns arbetat för att värna och utveckla fäbodbruket i landet. Vi har lyft fram fäbodbrukets betydelse för den biologiska mångfalden, en levande landsbygd, för att värna värdefulla natur-, byggnads- och kulturmiljöer samt utrotningshotade husdjursraser. I våra kontakter med beslutsfattare, olika myndigheter och organisationer framhäver vi att fäbodbruket verkligen står för hållbar utveckling och är en viktig del i arbetet med de nationella miljömålen: Levande skogar, ett rikt odlingslandskap, ett rikt växt- och djurliv, storslagen fjällmiljö samt god bebyggd miljö. Vi har vi särskilt tagit upp frågor som mulbetesrätten, fäbodersättningen, äganderätten, rovdjursfrågor, livsmedelsfrågor, immateriella kulturarvet, behovet av en nationell samrådsgrupp mm

Styrelsen gläds särskilt med att vi nu mera kan kalla oss för ett Förbund på riktigt – en samlande rörelse för fäbodbruket i Sverige. Vi och många med oss ser också det förtroende vi fått att fortsätta att sätta fäbodbruket på kartan så som ett immateriellt kulturarv. Ett framgångsarbete som kommer att sätta avtryck på vårt arbete och engagemang många år framåt.

Fäbodbruket är öar av mångfald av biologiskt och kulturellt perspektiv. Med förändrade ekonomiska förutsättningar kan det också vara en vägledning för omställningen som vårt samhälle står inför. En väg framåt byggd på kunskap, tradition och hållbar utveckling.

Edsbyn den 2021-03-16

Olle Berglund
TF Ordförande

Ingela Kåreskog

Carin Gisslén-Schönning
Sekreterare

Svante Johansson

Dennis Olsson

John Arne Thyselius

Jennie Tideman-Österberg